

K pedagogicko - profesijnej orientácii prípravy učiteľov

L'udovít Višňovský

Z doterajších skúseností z prípravy budúcich učiteľov vyplýva, že najzložitejším problémom obsahu učiteľskej prípravy je tá zložka, ktorá sa utvára bezprostredne z potrieb učiteľského povolania, ktorá má byť normou, zdôvodnením, alebo vysvetlením učiteľských činností. Je to zložka, ktorá je pre učiteľské povolanie špecifická, vyplýva z jeho existencie, preto sa nazýva profesionálnou alebo pedagogicko - profesionálnou zložkou. Málo ktorá zložka prechádzala z histórie učiteľského vzdelávania takými zmenami ako táto. Bola často ohniskom sváru aj pri tvorbe koncepcií učiteľského vzdelávania.

V príprave učiteľov miesto tejto zložky je nezastupiteľné. Pri úvahách a tvorivom riešení otázok prípravy učiteľov treba vychádzať:

a) Z analýzy súčasného stavu odborno - pedagogickej a psychologickej prípravy na VŠ pedagogického smeru, z úrovne prípravy teoretickej a praktickej pri zohľadnení všetkých pozitívnych stránok tejto prípravy, pokiaľ ide o dĺžku, koncepciu, stránku organizačnú, obsahovú, procesuálnu a riadiacu a nových požiadaviek na prípravu učiteľov.

b) Treba vychádzať z analýzy činnosti učiteľa a na jej základe vytvoriť optimálny obsah jeho prípravy.

c) Zbaviť sa všetkých doterajších nedostatkov v príprave, nežiadúcich stereotypov, metodických a metodologických problémov, ktoré sú brzdou demokratickej reformy učiteľského vzdelávania. Tieto nahradiť progresívnym obsahom, formami i metódami v súlade s novými cieľmi, špecifikami našich národných tradícií a v súlade s celoeurópskym trendom prípravy učiteľov vo vyspelých štátoch.

d) Pedagogicko-profesijnú orientáciu chápať a koncipovať ako komplexný systém prípravy budúcich učiteľov pozostávajúci z predprípravy, výberu uchádzačov, obsahu štúdia i ďalšieho vzdelávania. Túto prípravu chápať ako pevnú súčasť komplexnej prípravy učiteľa na nové podmienky a ciele vývoja demokratickej školy.

e) Od začiatku štúdia optimalizovať vzťah teoretickej a praktickej prípravy.

- Úmele oddeľovať teoreticko-odbornú prípravu od pedagogicko-psychologickej a praktickej svedčí o nepochopení kauzálnych a didaktických súvislostí. Je prežitkom doby preferovať len "odbornosť" (v úzkom chápaní). Odbornosť učiteľskej prípravy chápaná systémovo a komplexne sa kryje s pojmom učiteľská kvalifikácia. Tú chápeme ako spôsobilosť pre výkon učiteľského povolania na príslušnom stupni a druhu školy. Tvorí jednotu:

- Špecializovanej odbornosti predmetov študijnej aprobácie.

- Pedagogicko-psychologickej, metodickej a praktickej prípravy.
- Filozofickej prípravy.
- Riadiacej, ktorá je vo vzťahu s didakticko-metodickou, formatívno-rozvíjajúcou a praktickou zložkou odbornosti.

f) V systéme, obsahu i formách a metódach prípravy treba sa odstrániť z prípravy učiteľov pamäťové osvojovanie poznatkov, akcentovať tvorivosť a rozvíjanie tvorivého pedagogického myslenia. Na plnení tejto požiadavky sa musia podieľať všetci učitelia učiteľských fakúlt, včítane cvičných učiteľov.

g) Reforma učiteľského vzdelávania v nových podmienkach je v priamej závislosti od vedeckej a pedagogickej pripravenosti vysokoškolského učiteľa. Naňhavo sa vyžaduje na základe autodiagnózy kriticky prehodnotiť u každého učiteľa pripravenosť plniť nové úlohy. Ide o zložitý proces vnútorného pretvárania subjektu a to nielen z vedeckého hľadiska korigovať a modifikovať svoje názory, teórie, ale aj svoje postoje a presvedčenia, ktoré vybočujú z rámca demokratických a ľudských princípov. Zbaviť sa všetkého, čo brzdí vývoj. Základným kritériom vnútornej prestavby osobnosti každého musí byť morálny profil, úprimnosť prejavu, odbornopedagogická erudícia, schopnosť formovať učiteľský dorast v súlade s novými úlohami a cieľmi, výsledky dosiahnuté v práci so študentami, ktorí sa musia pretvárať na aktívny tvorivý subjekt. Sú to aj výsledky vedecko-výskumnej práce a publikačnej činnosti. Tento proces vnútorného prerodu predpokladá vytvoriť pokojnú a tvorivú atmosféru pre prácu vysokoškolského učiteľa, zmeniť direktívny model riadenia jeho práce na model demokratický.

Vplyv pedagogickej zložky na formovanie osobnosti budúceho učiteľa

Pavol Masarik

Osobnosť učiteľa je jedným z mnoha činiteľov formovania osobnosti mladého človeka, je osobnosťou, z ktorej si žiaci berú vzor a podľa nej usmerňujú svoje konanie a činnosť. Pri charakteristike vlastnej prestavby výchovného vplyvu učiteľovej osobnosti profesor A. Jurovský píše, že tu nejde len o kvantitatívne alebo mechanické účinky, ale aj o odraz osobných kvalít učiteľov na osobné kvality žiakov. Pri vysvetľovaní tohoto vplyvu uvádza: "Ponajprv učiteľ nie je len mechanickým skúšateľom a posudzovateľom, ale aj osobou, ktorá so všetkými svojimi znakmi a vlastnosťami má nepretržitý vplyv na žiakov, ktorá sa odráža v ich kvalitatívnych stránkach, v ich povahových